

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmma Totivs Theologiae S. Thomae Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Secvndæ Secvndæ Partis Volumen Tertium

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romae, 1619

Vtrum temperantia sit virtus specialis? 2

urn:nbn:de:hbz:466:1-38803

1. 2. q. 63. ar. 1.
1. 2. q. 65. a. 1. et q.
58. a. 4.
q. 19. a. 9. ad 1.

minibus naturales, vt supra dictum est*. Vel per consuetudinem acquisita, quæ sine prudentia non habent perfectionem rationis, vt supra dictum est §.
Ad tertium dicendum, quod temperantiæ etiam responderet aliquod donum, scilicet timoris, quo aliquis refranatur à delectationibus carnis: secundum illud Psal. 118. Confige timore tuo carnes meas. Donum autem timoris principaliter quidem respicit Deum, cuius offensam vitat. Et secundum hoc correspondet virtuti spei, vt supra dictum est*. Secundario autem potest respicere quæcumque aliquis refugit ad vitandum Dei offensam. Maxime autem homo indiget timore diuino ad fugiendum ea, quæ maxime alliciunt, circa quæ est temperantiæ. Et ideo temperantiæ etiam correspondet donum timoris.

ARTIC. II.

Virum temperantiæ sit specialis virtus?

684
infr. a. 4. ad 2.
c. 15. cir.
fn. c. e.
19. 10. 1.
7. cap. 43.
in princ.
10. 1.
in cap. de temperã.
nō procul a princ.
c. 7. li. 4.
c. 3.

AD secundum sic proceditur. Videtur, quod temperantiæ non sit specialis virtus. Dicit enim Augustinus, in lib. de moribus eccles. * quod ad temperantiæ pertinet Deo sese integrum incorruptumque seruare. Sed hoc conuenit omni virtuti. Ergo temperantiæ est virtus generalis.
¶ 2. Præterea, Ambrosius dicit in 1. de offic. quod in temperantiæ maxime tranquillitas animi spectatur, & quæritur. Sed hoc pertinet ad omnem virtutem. Ergo temperantiæ est generalis virtus.
¶ 3. Præterea, Tullius dicit in 1. de offic. * quod decorum ab honesto nequit separari; & quod iusta omnia, decora sunt. Sed decorum proprie consideratur in temperantiæ, vt ibidem dicitur. Ergo temperantiæ non est specialis virtus.

SED contra est, quod Philof. in 2. & 4. Ethic. ponit eam specialem virtutem.

RESPONDEO dicendum, quod secundum consuetudinem humanæ locutionis, aliqua nomina communia restringuntur ad ea, quæ sunt præcipua inter illa, quæ sub tali communitate continentur: sicut nomen vrbis

urbis
men
secun
temp
quia
riem
mani
ne i
temp
que s
retra
ciunt
aggre
nis. S
secun
me a
hab
Ad
nis m
mo a
Et ideo
plicite
celler
stinu
Ad
temp
propt
ceur
lentia
ter co
Ad
do co
bitur
secun
pertin
tio, i
Diony
quibu

urbis accipitur antonomasticè pro Roma. Sic ergo nomen temperantię dupliciter accipi potest. Vno modo, secundum communitatem suę significationis. Et sic temperantia non est virtus specialis, sed generalis; quia nomen temperantię significat quandam temperiem, idest, moderationem, quam ratio ponit in humanis operationibus & passionibus, quod est commune in omni virtute morali. Differt tamen ratione temperantia à fortitudine, etiam secundum quod utraque sumitur ut virtus communis: nam temperantia retrahit ab his, quę contra rationem appetitum alliciunt: fortitudo autem impellit ad ea sustinenda, vel aggredienda, propter quę homo refugit bonum rationis. Si verò consideretur antonomasticè temperantia, secundum quod refranat appetitum ab his, quę maxime alliciunt hominem: sic est specialis virtus, utpote habens specialem materiam, sicut & fortitudo.

Ad primum ergo dicendum, quod appetitus hominis maxime corrumpitur per ea, quibus allicitur homo ad recedendum à regula rationis & legis diuinę. Et ideo sicut ipsum temperantię nomen potest dupliciter sumi, vno modo communiter, alio modo excellenter: ita & integritas, quam temperantię Augustinus attribuit*.

Ad secundum dicendum, quod ea circa quę est temperantia maxime possunt animum inquietare, propter hoc quod sunt homini essentialia: ut infra dicitur*. Et ideo tranquillitas animi per quamdã excellentiam attribuitur temperantię, quamuis communiter conueniat omnibus virtutibus.

Ad tertium dicendum, quod quamuis pulchritudo conueniat cuilibet virtuti, excellenter tamen attribuitur temperantię, duplici ratione. Primo quidem, secundum communem rationem temperantię, ad quam pertinet quaedam moderata, & conueniens proportio, in qua consistit ratio pulchritudinis: ut patet per Dionys. 4. cap. de diu. nom. * Alio modo, quia ea à quibus refranat temperantia, sunt infima in homine,

loco citato in arsum.

a. 4. c. 5

a. 4. p. 2. cir. med.

conuenientia sibi secundum naturam bestialem, ut in-
fra dicitur †. Et ideo ex eis maxime natus est homo
deturpari. Et per consequens pulchritudo maxime
attribuitur temperantiæ, quæ præcipue turpitudinem
hominis tollit. Et ex eadem etiam ratione honestum
maxime attribuitur temperantiæ. Dicit enim Isidorus,
in lib. Etym. * Honestus dicitur qui nihil habet turpi-
tudinis. Nam honestas dicitur quasi honoris status
qui maxime consideratur in temperantiâ, quæ repellit
vitia, maxime opprobriosa, ut infra dicitur †.

ARTIC. III.

Utrum temperantia sit solum circa concupiscentias
& delectationes?

685

AD tertium sic proceditur. Videtur, quod tempe-
rantia non sit solum circa concupiscentias, &
delectationes. Dicit enim Tullius in sua Rhet. * quod
temperantia est rationis in libidine, atque in alios non
rectos impetus animi firma & moderata dominatio.
Sed impetus animi dicuntur omnes animæ passiones.
Ergo videtur, quod temperantia non sit solum circa
concupiscentias & delectationes.

¶ 2 Præterea, Virtus est circa difficile, & bonum
Sed difficilius videtur esse temperare timorem, max-
ime circa pericula mortis, quam moderari concupi-
scentias & delectationes, quæ propter dolores, & pe-
ricula mortis contemnuntur: ut Augustinus dicit in
libro 83. quæst. † Ergo videtur quod temperantiæ vir-
tus non sit præcipue circa concupiscentias, & dele-
ctationes.

¶ 3 Præterea, Ad temperantiâ pertinet moderatio
tionis gratia, ut Ambr. dicit in 1. de offic. * Et Tullius
cit in 1. de off. quod ad temperantiâ pertinet omnia
sedatio perturbationum animi, & rerum modus. Operari
autem modum ponere, non solum in concupiscentiis, &
delectationibus, sed etiam in exterioribus actibus, in
quibuslibet exterioribus. Ergo temperantia non est
solum circa concupiscentias & delectationes.

S E D contra est, quod Isidorus dicit in lib. Etym.

† a. 4. et 5
et q. seq.
ar. 4.
lib. 10. in
cap. cuius
initium est
humilis,
in princ.
Illius.
q. seq. a.
7.

sup. q. 21.
a. 1. ad 1.
q. 23.
a. 4. ad 3.
q. 95.
a. 3. ad 2.
inf. q.
147. a. 2.
ad 3.
12. q. 35.
a. 6. ad 3.
q. 3. et h.
le. 19. col.
1.
in li. 2.
de inuēt.
in sol. 2.
ante fn.
lib.
† l. 83. 99.
q. 46. 10. 4.
ca. 43. in
prim. 10. 1

Etym.
scen
R
est *
ni ra
tus a
ctum
secu
fibi
quod
autem
ration
& cor
non r
instru
propri
dum c
condu
lem pa
quæ in
appet
pue c
suam i
disce
sensibi
tur bo
bono
net in
no rat
tione
ca pas
rum, s
audaci
nista
quam
in bon
delect
tias, q
Ety-